

a németországi zsidókérdés megoldását „a zsidó állam és a zsidó kivándorlás“ tételezésében látják. Ezeknek a felfogásoknak a szándéka nyilvánvaló: zsidókban-nemzsidókban begyökereztetni a hitleri uralom megdönthetetlenégének hitét. A cionizmus felelőssége azonban még ezen a ponton is tulmegy, mert mialatt a fasizmus mindenütt előre tör, azalatt a zsidóság az őt is fenyegető támadással szemben — jó-részt a cionizmus jóvoltából — teljesen felkészületlen. Az „átrétege-zés“ jelszava mellett a zsidóság tömegei magukra maradnak, ahelyett, hogy a társadalomban adott természetes szövetségeseikhez közeledné-nek. Ezek szempontok döntik el a zsidóság „nemzetté“ való nyilvání-tásának gondolatát. Ennek a tételezésével u. i. a zsidóság szociális problémái sikkadnak el, amikor a nyugati- és keleti-, nagypolgár- és proletár-, asszimilált- és népi-zsidóságot közös színvonalra állítja. A zsidóság szociális problémáinak gyakorlati napirendje: a keleti és kö-zépeurópai zsidóság nem nemzeti, hanem nemzetiségi mozgalma. A közös társadalmi célt ez hozza közelebb.

(Még egy közlemény)

LI-FU-SZUN GAZDA ÉS CSELÉDEI (VII.)

Irta: REMENYIK ZSIGMOND (Budapest)

Az úr szölleje. Boldog szabadságomnak is nemsokára befelleg-zett, mert alávaló családom ismét megjelent és újból nyakamba varrta magát. Gyalázatos feleségem szöke festett hajával, vékony szájjal és gonosz szemeivel, nyomában piszkos és megátalkodott gyermekeim-mel egy napon se szó, se beszéd lemászott abba a használatonkívüli meszesgödörbe, ahol éppen meghuztam magam. Munkának megint hijján voltam, a kutya se keresett se uccaseprőket, se pestises kórház alkalmazottakat, se pecéreket és még a cancellárius úr se üzent érttem, hogy megint szolgálatába álljak. Költöttem tehát és éppen a vad-macskákról és a csörgőkigyókról farigcsáltam verseket, amikor alá-való családom megjelent.

— Szüretre keres szüretelőket a gazda, — mondotta mindjárt gaz feleségem, még ki sem pihente magát és mindjárt ezzel kezdte, — a szüretelés meg éppen olyan foglalkozás, amit nekünk teremtett az isten. Szedd gyorsan a lábaidat, eriggy jelentkezni, jelents be mindnyájunkat gyerekeiddel együtt, nehogy kimaradjunk.

Keletlenül felállottam és lassan szedtem sátorfámat.

— Ne légy olyan határozatlan, — förmedt rám feleségem és gye-rekeim is vele együtt mindjárt ócsárolni kezdtek, — mindig tudtam hogy nehéz a fejed, de hogy azt ne tudjad megérteni, hogy egy ilyen szüretelő munka mit jelent, mégsem hittem volna. Ott reggeltől estig szöllőt zabálhat az ember, egyet a puttonyba, másikat a bendőbe, és így tovább. Szedd csak a lábadat és addig haza ne gyere míg el nem intézted a munkásverbuválóval a dolgot.

Keletlenül és szomorúan másztam ki a meszesgödörből és hosz-zas csavargás után elmentem jelentkezni. A munkásverbuváló a gazda istállóinak egyikében ütötte fel tanyáját. Egy nagy pajtában lánán ült a verbuváló, előtte ténta és papiros. Rövidrenyirt őszhajú fejére minduntalan rászállt egy légy, ott kitojta magát és mielőtt a verbun-kos gazda rácsapott volna nagy tenyerével, felröppent hirtelen. Mivel a legyet nem tudta agyonütni, a verbunkósgazda a szüretre jelente-

zökre haragudott, úgy orditozott akár egy sakál, egyik kezével kopaszranyirt fejét csapkodta, másikkal pedig úgy verte az asztalt, hogy az majd beszakadt.

A munkásverbuváló csak akkor fogta be rövid időre a száját, amikor a nagy pajtába egy pillanatra memes gazdánk, Li-Fu-szun is bekukkantott. Ezt a pillanatot használtam fel én, a felvételnél a gazda figyelmébe ajánlva méltatlan személyemet és alávaló családomat. A gazda személyesen irta be nevemet a könyvbe, ezzel el is volt intézve az egész dolog. A gazda kezét röptében elkaptam és megcsókoltam. A gazda után én is elhagytam a pajtát. Alig hogy kihuztam onnan lábamat, hallani lehetett hogy a munkásverbuváló hogy csapkodja tovább tenyerével a fejét és hogy veri öklével az asztalt.

Családom már jóízűen aludt amint bebujtam a meszesgödörbe. Átkozott feleségem ébredt csak fel, megkérdezte hogy hányadán állunk a szüreteléssel és amint meghallotta, hogy felvettek mindnyájunkat a gazda jóvoltából, nagyot csucsorított utálatos szájával, a fal felé fordult és csámesogva elaludt.

Másnap kora reggel már kimt gyülekeztünk mindnyájan a gazda szölleiben. A gazda szölleje a Trujilló körüli dombokat borította, ezeket a széljárta dombokat, ahonnan látni lehetett a tengert. Hatalmas fügebokrok szegélyezték a szőlőt, az utakat pedig mandulafák és pal'tafák. Sárgán izzot a nap és a szőlőgerezdek bőségesen csurgatták mézédés nedvüket.

Mindenkit beállítottak egy sorba. Hátunkon nagy kosarakkal, kezünkben ollóval vagy beretvával metszettük le a dus fürtöket, tőkéről tőkére haladva, emelgetve a bokrok levelét akár az asszonyok szoknyáját. Már én magam is belenyugodtam hogy engedtem erősza-kos feleségem buzdításának, hogy felvételtem magam. Egymásután szopogattam le a mézédés bogyókat a görbe gerezdekről, szájam szé-lén csurgott a sárga lé és nagy, zöld legyek pihentek meg orromon és államon. Félkézzel ezeket a gaz legyeket zavarva, másik kezemmel tépegetve az izes fürtöket haladtam tőkéről tőkére tovább. Kosarunk lassan tellett és mindenki saját hasával volt elfoglalva.

Hu-Chu, a borkereskedő tanácsot ad a gazdának. — Nagyon lassan halad ez a szüreti munka, — mondotta elégedetlenül a gazdának Hu-Chu, a borkereskedő, aki alacsony kövér ember volt és mint borkereskedőhöz illik, akkora hassal rendelkezett akár egy hordó. Rövid nyakán a vörös erek kidagadtak és hasát keresztben vastag aranylánc diszítette. Fél fülére süket volt, fél karjára béna, fél lábára sánta és fél szemére vak. Mégis ő volt a leghiresebb borkereskedő az egész világon.

— Nem értem, — válaszolta Hu-Chu borkereskedőnek a gazda és kétségbeesetten leült egy kis padra a domb tetején, ahonnan látni lehetett az összes lamkákat, parcellákat, utakat, szüretelőket és a tengert. A tengerről fújt a szél melegen és ez a szél szitotta a gazda szájában a sárga cigarettát. A gazda ábrázata kétségbeesett volt és szomorú. Megfejtethetlen gondokkal küzködött.

Mi javában szüreteltünk, azt nem lehetett éppen mondani, hogy tétlenkedtünk vagy lustálkodva lógattuk volna az árnyékban lábunkat. Már harmadik napja vagdaltuk le a dús tőkéről a mézédés gerezdeket és fáradhatatlanul tömtük azokat magunkba. Akkora volt a hasunk akár egy terhes asszonyé, közben vígan óbégattunk ha éppen üres volt a szánk.

A verbuváló közöttünk ugrált akár egy fiadzó számár, orditozott és kapkodta kezünkéből a szőlőfürtöket. Akit éppen zabáláson ért, an-

nak még a szájából is kikapta az összerágott esonkokat. Egymaga már nem is bírta ezt az ugráندozást, mozgósította a többi verbuválókat is, úgyhogy a második napon már minden egyes szedőre jutott majdnem egy felügyelő. A szedés mégis lassan haladt, lassan teltek a puttonyok és lassan csepegett a préházban a sárga és a vörös must. Mindenki tömte a hasát és keserűséget okozott úgy a gazdának mint a verbuválóknak.

— A fele termést megzabálják ezek a nyomorultak, — csapkodta össze két kezét a gazda és tehetetlenségében veritékezett. — Már minden egyes szedő mellé egy verbuválót állítottam, mégsem javulnak az állapotok. A verbuváló sinesen kőből, magam alatt vágom a fát, még a verbuváló is a szedőkkel együtt eszik. Üresen maradnak a hordók és nem csinálhatjuk meg a borüzletet.

— Itt csak egyféleképpen lehet segíteni, — válaszolta a kövér borkereskedő, Hu-Chu a gazdának, — be kell kötni a szájukat, a szedők száját éppugy mint a verbunkosokét.

— Az megint újabb kétszáz embert jelent. Minden szedőre kell számítani egy embert, aki fogja a csombékot, de akkor meg ki biztosít, hogy ezek a csombékfogók nem zabálnak-e kettő helyett? — jajgatott kétségbeesetten a gazda. — Vége az egész termésnek.

— Taposó lónak be kell kötni a száját, — mondotta a borkereskedő, Hu-Chu és megvakarta sánta lábát. — Mőfdelett egyszerű a dolog, be kell kötni a szájukat, mert holmi felügyelők, verbunkosok egy hūron pendülnek a szedőmunkásokkal és csak növelik a bajt. Már ugyis esteledik, holnap addig ki sem kell engedni a bandát, míg le nincs kötve valamiképpen a szájuk.

A tiszteletreméltó gazda Li-Fu-szun sokáig gondolkodott Hu-Chu borkereskedő szavain. Vastag botjával kezében felment a legmagasabb dombra, ott törte fejét, ott elmélkedett és gondolkodott, míg belé nem fájdult a feje. Egészen elveszítette józanságát és hogy ez megtörtént, meg is találta bajainak megoldását. Akár a szélvész rohant le a szőlőhegyről a préházak elé, ahol a kovácműhely állott, benne lustálkodó kovácsokkal. A kovácsokat felzavarta, munkába állította és egész éjszakán át a vörös lángnál dolgoztatta.

Reggel a kovácműhely előtt kellett mindnyájunknak gyülekeznünk. Voltunk vagy kétszázan szedők, gyerekek, asszonyok és afajta férfiak, mint én. A gazda a műhely nagy nyitott ajtajában állt, mellette nagy halomban egymásrahányva dombosodott vagy kétszáz szájkosár. Vastagon megpántolva, sűrű hálóval ellátva, kapcsokkal megerősítve és lakattal ellátva. A kovácsok mindenkinek a fejére felszereltek egy szájkosarat. Úgy néztünk ki akár a kutyák, csak fülünk lógott ki a kosárból. A kovácmester mindenkinek ütött egyet a fejére, hogy a kosárba az jól beleszoruljon és segítség nélkül ne legyen onnan kivethető. Amikor készen voltunk, a gazda kiáltott egyet, a verbunkosok egy részét hazazavarta és megindult velünk a szőlők közé. Arca boldogságtól ragyogott, rá és a napra nézni egyet jelentett.

Igy most már gyorsabban haladt a szedés. Gyűlt a szőlőgerezd és vastagon csepegett a must. A gazda bölcsességének híre ment mindenfelé és a környék összes gazdái őt dicsőítették. Hu-Chu, a borkereskedő szerényen hallgatott. Kezeit dörzsölgette és dicsőségesen szemlélte a teli hordókat. Mi mindnyájan szívőből örültünk a gazda találékonyságán, mert mi is bosszankodtunk már azon, hogy szomszédunk a szedés közben mennyit zabál. Csak azt fájlaltuk, hogy a mi szánkra is tettek kosarat. De helyzetünkbe beletörődünk, ijedten vagdostuk a tőkéről a gerezdeket, kis szemünkkel pislogtunk és fülünket lógat-

tuk akár a megvert kutyák.

Ahogy az első pár nap alatt felpuffadtunk és megkövéredtünk a bőséges eleségtől, úgy lefogytunk a további hetekben a tulhajtott munkától és a koplalástól. A verbunkosok most már csak arra kellettek, hogy vigyázzanak a szökdösőkre és azokat ha kell, visszahurcolják. Reggelenként fejünkre rakták a szájkosarakat, este pedig nagy erőszakkal leszedték onnan azokat. Amikor véget ért a szüret, mindnyájan szétszaladtunk és még sokáig zengedeztük a gazda dícsőségét és találékonyságát.

A gazda egyet köp és beereszti szobájába feleségemet. Már a szüretelés alatt észrevettem, hogy a gazda módfelett sokat forgolódik feleségem körül. Ravaszul úgy tettem mintha nem venném észre a dolgot, bár bevallom hogy hizelgett is lelkennek a gazda megkülönböztető forgolódása. Jól esett tudnom azt, hogy nyomorult költő létemre egy olyan festett hajú feleséggel rendelkezem, aki még tiszteletreméltó urunk figyelmét is magára vonja a szemrevaló bájaival. A gazdával szemben még allázatosabb voltam, feleségem dolgát pedig ahol csak tudtam könnyítettem, számítva rá, hogy ebből az esetből valamicske hasznot huzhatok és okos viselkedéssel tiszteletreméltó urunknak szolgálatokat tehetek.

A szüretelés alatt a szőlők végiben egy nagy pajtában huztuk meg magunkat. Nem egyszer térdénállva könyörögtem ott könnyelmű feleségemnek, hogy hagyjon fel mindenféle kacérkodásokkal holmi présnyomók és puttonyoslegények irányában és tartogassa okosan magát nemes gazdánk tiszteletreméltó kívánalmainak. Ugy gondolkodtam hogy ezeket a kacérkodásokat áldottlelkű gazdánk is figyelemmel kísérgeti és egyszer csak megsokalja. Feleségem hajlott is könyörgő szavaimra, felhagyott mindenféle felesleges farrázásokkal és kacérkodásokkal, gyakrabban mosta le képiról a koszt és gyakrabban fésülgette undok, sárgára mázolt tetves haját. Gonosz szemeit lesütve járt és egyáltalán úgy viselkedett akár egy szentéletű apáca. Viselkedése engem is annyira megihletett, hogy virágzó rózsabokrok-ról, lantot pengető angyalokról és hamvas fiatal szüzekről faragtam nehéz veritékezés közepette néhány költeményt.

Visszatérve Trujállóba egy elhagyatott reterátban huztuk meg magunkat. Nehezen megkínlódott napszámunk gyorsan elfogyott, átkozott gyerekeim újból kezdtek velem szemben áldatlan viselkedésüket és tiszteletlenégük már kibírhatatlan mértéket öltött. Feleségem türelmetlensége már nem ismert határokat, reggeltől estig szídott akár a bokrot és pokollá tette életemet. Iszákossá váltam és egy koreszmából amúnt kirugtak, máris bedülöngöztem egy másik koreszmába.

Egy este miután a Lin-Csi-pao koreszmájából az uccára dobtak, elindultam, hogy felkeressem a gazdát. A piacon egymás mellett üldögéltek a koldusok, kéregetők és munkanélküliek, kezüket rázogatva és hangosan óbégatva. Vi-Tao-chi, az öreg koldus egy darab kenyeret nyújtott felém. Rávisorítottam fogam és tovább trappoltam mezitláb. Már esteledett, éppen szabadon készültek engedni a gazda udvarában a kutyákat, amikor odaértem. A gazda egy nagy eperfa alatt üldögélt és fájós lábait borogatta.

— Tiszteletreméltó uram, — kiáltottam ittas fővel és térdreereszkedtem a gazda előtt, — én vagyok a te legalázatosabb szolgád, leg-hűségesebb cseléded, legmegbízhatóbb tisztelőd. Tiéd az életem, ami fölött rendelkezhetsz. Egész életemben a te dícsőségedet zengedeztem, kutyáiddal együtt vonítottam, és ha dícsősegen elhaltál volna, kikapartam volna hulládat a sakalok és hiénák elől. Még marakodni is ké-

pes lettem volna miattad. Nincs házam uram, meszesgödörökben, elhagyatott reterátokban és kis kalibákban húzom meg magam, nincsenek szerszámaim, nincs birtokom, költeményeimet semmibe sem veszed, szegény kínai költő vagyok uram és még gyermekeimben sincsem örömem. Mindenem fölött uralkodsz nemes Li-Fu szun, mit adjak még neked? Láttam, hogy mindenható figyelmedet felhívta magára alávaló feleségem tökéletlen alakja, azért jöttem hogy őt neked felajánlhassam. Fogadd el őt, használd kényed kedved szerint, amíg be nem telsz vele, most már bevallhatom, hogy régen kerestem a módot rá, hogy tégedet legtisztább vágyam szerint kiszolgálhassalak. Nem mintha sokat adnék feleségem személyében neked, rongy nő ő is, haja festett, gonosz szemei vannak és akkora a szája akár egy békáé. Nem jó asszony és engem semmibe sem vesz. Juci a neve, nem álló derék kínai asszonyhoz, rongy nők nevét viseli és mőfőleett meglesz hatódva ha ágyadba veszed. Engedd meg tiszteletreméltó uram, hogy ma este elküldjem hozzád, engedd be ajtódon és használd ingyen, ellenszolgáltatás nélkül.

Részeg voltam akár egy kutya. A gazda felemelkedett fájós lábára, szájában összegyűlt a nyál és egyet köpött. A nagy kutya ott állt mellettünk és csodálattal bámult gazdájára. A vastag lámpát lepkek röpködtek körül és egy lehulló levél a fáról éppen a tenyerekre esett.

— No jó van, — mondotta a gazda, — ma éppen fájnak a lábaim, küld be a feleségedet. Majd meglátjuk mit ér. Te meg hordd el magad, mert meggyulladsz a kigőzölő pálinkától.

Akár egy bolond, úgy rohantam haza, vive a jó hirt. Feleségem felszedte magát, és átkozott gyerekeimet gondjaimra bizva, eltávozott. Kibirhatatlan jókedvemben gyerekeimmel együtt addig énekeltünk, míg az elhagyott reterátban el nem nyomott bennünket az álom.

A költő boldogtalannak érzi magát. Hajnalfelé arra ébredtem, hogy valaki vállamat rázza. Kidörzsöltem szememből az álmot, feleségem állott előttem megtépázva, magáradobált ruhában és kócos festett haja szemébe hullt. Csunya vékony száján folyt a nyál és gonosz szemei zavarosak voltak. Most már majdnem megsajnáltam és leültem egy rozoga sámlira, én meg a földre melléje ültem.

— Hiába minden, — mondotta feleségem, — akármit is tegyünk, gyengék vagyunk és semmi értelme sincs életünknek. A gazda kidobott, nem kellettem neki és kizavart az uccára, kutyáját rámuszította, neked meg megüzente, hogy szeme elé ne kerülj.

Mélységesen elszomorodtam és lehajtottam a fejem.

— Miért is küldöttél el a gazdához, — folytatta feleségem, — az csak arra volt jó, hogy megijedjek és megundorodjak. A gazda teste tele van mindenféle fekélyekkel, álhajat visel, betett fogakat és olyan piszkos a teste, hogy azt kibírni nem lehet. Egész éjszaka nyögött és folyton csak ecetes vízzel borogatta magát.

— Szegény kínai költő vagyok, — mondottam, — ne essék senkinek se zokon ha úgy gondolkodtam, hogy rajtad keresztül segítek magamon. Hisz mindenem a gazdáé ugyis, munkám, időm, gondolatom, és jóformán csak az ő irgalmának az árnyékában élek. Elfogadja tőlem tiszteletemet vagy nem fogadja el, az őtőle függ kizárólag. Hogy téged kidobott, mert nem kelleltél neki, ahhoz is joga volt. Mit érzi ő az életet? Puha ágyban fekszik és lábait hús vízben áztatgatja.

— Nagyon boldogtalan vagyok, — folytattam, — mert nincs bennem semmi hit és semmi kitartás. Jó cseléd vagyok, te is jó cseléd vagy, gyerekeink is jó cselédek lesznek, ennyi az egész. Ha alkalmat-

lanok vagyunk számára, egyszerűen kirug. Engemet is kirugott már egyszer, meglásd, egyszer majd visszahív, de akkor már meg mi nem megyünk, — vigasztalhattam feleségemet és betakartam rongyos ingemmel vállát.

— Övé minden ezen a környéken, — mondtam tovább, — hatalmas nagy és minden szavára százan meg ezren ugranak ki a sarokból. Eszközök vagyunk az ő hatalmas kezében, eszközök, amiket felvehet vagy lehajthat. Legszebb költeményeimet széttépte, nevetségessé tette, téged meg éjnek idején dobott ki ágyából. Lánygyerekeinknek talán több szerencsájük lesz veled, adjunk hálát előre is a magasságos égnek. Ő a mi urunk és mi vagyunk az ő cselédei.

Szerencsétlen gyerekeim is egymásután felébredtek és bámultak ránk akár a kutyák.

— Miért is küldtél hozzá? — kérdezgette feleségem, — ilyen lelked van neked? Nincs benned erkölcsi érzés, méltatlan vagy még arra is, hogy levegőt szívdjal és hogy rádsüssön a nap.

— Méltatlan vagyok hogy levegőt szívdjal és hogy rádsüssön a nap, — válaszoltam szerényen, de ilyen formában vagyok részére csak eltűrhető. Ő volt aki belőlem is rongyot csinált, aki árulásokra készített, aki alázatossá tett, jószolgáló kutyájává, aki még feleségét is házhoz szállítja az ő kívánságára. Nincs már erkölcsünk és ha erkölcsöt emlegetünk és verjük mellünket, az hamisan kong és már magunk sem igen hiszünk benne. Egyszerrel ő romtotta el testünket, lelkünket, ő tett soványakká minket, beteggé, rosszá, ostobává, lustává, hamissá, ravasszá, beteggé és lelkiismeretlenné. Ő és az a világ, amelyben ő uralkodik. Ő tett alázatossá, kéregetővé, hajléktalanná és még hogy ebben a rongy lukban is meghúzódhatunk, neki adhatunk hálát, hogy ezt is megengedi. Magunk már teljesen ügyetlenek is vagyunk, nem tudunk állani saját lábunkon nélküle. Össze vagyunk kötve vele és ha meghalna, nekünk is végünk.

— Így lettem én rongy ember, te meg egy rongy asszony, — folytattam tovább szomorúan, — és gyerekeim is rongy gyerekek. Mi lesz belőlük? Tolvajok, prostituáltak, haszontalan részegesek és munkakerülő rongyos alakok. Te is az ő árnyékában lettél gonosz, nagyszájú, festetthajú és céda. Én is az ő dicsőségére irkáltam ostoba verseimet ahelyett hogy hasznothozó dolgokkal foglalkoztam volna. Ástam volna vagy kapáltam volna, úgy ahogy az egy szegény kínaihoz illik, akinek még hazája sincsen. Ez az eredménye a gazda uralkodásának.

— Most azután mit tehetünk? — kérdezte feleségem mélységesen elszomorodva és kezeibe temette arcát.

— Örökké nem tart ez azért így, — igyekeztem vigasztalni magamat, — ez mégsem tarthat így örökké. Jön egy földrengés, ami nem a mi kis kalibánkat dönti össze, hanem a gazda palotáit és bérbeadott házeit, egyszer jön egy nagy szélvihar, ami felkavarja a port és egészen betemeti. Egy ilyen szél, akinek mi is segíthetünk. Kiállunk a reterát elé, vagy a meszesgödörnk elé, kibujunk rommá dőlt kalibánk elé és telj tüdővel fujni kezdünk, mindnyájan, hogy az széllé dagadjon és felkavarja a város fölött a port. A szél, amit mi fujunk, felkavarja a port, kidönti gyökerestől a fákat és a bokrokat, felkapja a ládákat és leszakítja a gazda bérbeadott házairól a tetőt. Betöri ajtajait és ablakait, megállítja gépeit, elsodorja veteményeit és ültetvényeit és elszagattja a mi köteleinket is. A gazdára meg rászórja a port, hogy a füle se látszik ki belőle.

— Bolond beszéd ez, Luis, — mondotta hitetlenül feleségem, —

neked is csak a szád jár és úgy gondolkodol mint ahogy az egy bolondos költőhöz illik.

Hitetlenül mosolygott és gyerekeim is gonosz módon gunyolni kezdettek.

— Gyertek ki a reterát elé, — kiáltottam már elkeseredve, — tudom hogy rongy egy alak vagyok, tökéletlen költeményeket farigcsálok és lopom a napot, csuszok, mászok, hogy megtűrjenek és maradék ennivalót hullajtsanak, de most gyertek ki és kavarjuk fel a szelet.

Felugrottam és kirohantam az elhagyatott reterát elé, feleségem és gyerekeim is jöttek utánam. Az éjszaka csendes volt és nyugtalan-sággal teli. Kis gyerekeim kezdték a fujást, arcukat felpuffasztották és teli tüdővel fujtak. Feleségem és én magam is, körbenállva, háttal egymásnak, minden erőnket összeszedve.

Zzzz,zzzz, zengedezett a szél, egyre jobban erősödve, úgy hogy bennünket is majdnem elsodort. Egymásba kapaszkodtunk és az ósdi reterát falához lapulva fujtunk teli tüdővel tovább. A szél megnövekedett, felkavarta az uccák porát és vadul kavargott a házak és műhelyek fölött.

— No látjátok, — kiáltottam, — látjátok a szelet? Majd ha felébrednek a többiek is, akik még most alszanak, azok is segítségünkre jönnek és ezrével fujjuk a szelet. Ezrével kavarjuk a port és ezrével tépjük le a gazda házairól a tetőt. Nézzétek hogy szaladgálnak összevissza vonítva a kutyák, — kiáltottam és egy hordóra állva fujtam tovább teli tüdővel a szelet, ami vadul kavargott már a gazda udvarainak és műhelyeinek teteje fölött.

A gazda megbetegszik, sötétség borul udvarára. Vadul fütyült napokon át a szél és akár egy lapát, úgy dobálta szanaszét a szemeket. Trujilló gyászbaborult, alig közlekedett valaki az uccán, még a kutyák is tető alá bujtak, vagy bevetették magukat gödrökbe és barlangokba. Már kétségbeesett félelemmel ültem magam is egy felfordított halárus bódé eresze alatt a piac közepén, hogy szerencsétlen családom és konok gyermekeim merre és hol bujkáltak, elvesztek-e vagy életben maradtak, nem volt arról semmi biztos tudomásom. Én már együtt sem fütyültem a széllal, összehúzódtam és két karomat összefonva gubbasztottam az eresz alatt.

Ekkor láttam hogy a piacon keresztül szalad a nagy szélben a két híres orvos, Vi-Csu és Lao-Pei-fu. Hónuk alatt kis táskájukkal, kalapjukat szemükbe huzva szaladnak át az üres piacon és eltűnnek nemes gazdánk, Li-Fu-szun házánaik és udvarának nagy nyitott kapuja mögött. Nemsokára rá egy csomó cseléd szaladt ki az udvarból mezitláb, és ahányan voltak, annyifelé futottak. Hangos lármájukkal felverték a piac esendjét, kulsivították a szelet és a nagy porban a piacon összevissza szaladgáltak. A kiabálás nyomán ahány orvos volt a városban, mind rohant a gazda háza felé, hónuk alatt kis fekete táskával, kezükkel lobogó kalapjukat fogva, szembefordulva a port kavargató széllal.

Én is kibujtam a felfordított halászbódé alól és mezitelen lábaimat kapkodva utánuk rohantam. Dideregve behúzódtam a gazda udvarára és egyideig meglapultam a nagy nyitott kapu mögött. Kim a piacon még összevissza szaladgáltak a cselédek és a port kavargató széllal szemben még mindig gyülekeztek az orvosok. „A gazda beteg, a gazda beteg,“ — kiabálták a cselédek a piac minden részén és kétségbeesetten tördelték kezüket.

Az istállóban bőgtek a marhák és az egész udvar fölé sötétség borult. Beszaladtam az istállóba, ott szomorkodtak a gazda többi cse-

lédei, jószágétetői, kocsisai, napszámosai és béresei, egymás mellett gubbasztva a sarokban, vagy üldögélve a dikón. Lámpás sem égett, víz sem csurgott a vízvezetékéből és az állatok is éhesen bögtek.

— Li-Fu-szun, tiszteletreméltó gazdánk talán beteg? — kérdeztem magam is kétségbeesve, most már tisztán látva magam előtt meggondolatlan kívánságaim következményeit. Szanaszét kapkodtam két kezemmel, de ezuttal már eredmény nélkül. Kint fujt a szél és a gazda betegesen feküdt.

— Beteg a gazda, — válaszolta egyik cseléd, a szikár Ha-Tang-lao és felemelkedett. — Ágyánál gyülekezik a város minden orvosa. Trujilló minden felcsere, de még az is kevés. Hangosan ordít és még több orvosért küldi cselédeit. Pokoli fájdalmai vannak és éjszakákon át ordít kinjában.

Leültem szemben a szikár Ha-Tang-laoval és fejemre borítottam egy üres zsákot. Hallani lehetett néha a gazda ordítását az udvaron tulról. Mindég jobban sötétedett.

— Sötétség borult udvarára, már hamarosan egymást se látjuk ebben a pokoli sötétben. Hamarosan már orrunk hegyéig se látunk, — mondotta a szikár Ha-Tang-lao és megvakarta könyökét. Nemesak udvarára borul sötétség, de amióta fel nem kell, nem gyújtja meg szokása szerint a lámpát, nem indítja meg a vizesapot és nem ad jószágainak a kamrákból ő maga, azóta nem folyik a víz, sötétség van és a jószágokkal együtt mi is éhezünk és szomjazunk. Az állatok már kinjukban bögnek, harmadik napja, hogy nem kaptak ennivalót és már csak a csontjuk zörög. A gazdánál a kulcs, a vizesap kulcsa épp úgy mint a lámpáé és az élelmiszeres ládáké és kamráké. Sötétség borult nemesak udvarára, de az életünkre is. Vele együtt szenvedünk.

Az udvaron tulról hangosan ordított a gazda és a piacról is szanaszét szaladgáló cselédek orditozását hozta felénk a szél. A cselédek azután lassan otthagyták a piacot, visszaszállingóztak az istállókba és műhelyekbe, és leültek közénk.

— A gazdánál a kulcs, ő az isten, — mondotta Ha-Tang-lao, — az ő kezében a víz, a világosság és az élelem. Most hogy beteg és talán meg is hal, nem tudjuk, hogy mitévők legyünk. Az ő egy intésére eddig volt világosság, csurgott a víz és zabáltak a jószágok. Most sötétség borult udvarára. Így azután várhatunk míg ki nem jön a kulccsal és nem gyújt világosságot.

Az állatok szomorúan bögtek éhségükben és szomjuságukban. A gazda szobájában üvöltött kinjában az orvosok között, sötétség borult az udvarra és vadul fujt mindenfelől a szél.

Legyen világosság! Így ültünk összehúzódva egész éjszaka. Haj-Hajnalfelé sem világosodott, elkövetkezett a reggel és még mindig sötétség borult a gazda udvarára. Vadul süvitett a szél, mi mindnyájan éhesen és szomjasan gubbasztottunk az istállókban a barmokkal együtt.

— Amíg a gazda fel nem lábál, vagy el nem patkól mi lesz velünk? — kérdezték a cselédek egymástól, — így tarthat ez még nagyon soká. Hát most látszik meg a legtisztábban, hogy ha beteg a mi urunk, nincs se víz, se világosság, se élelem.

— Kár is beszélni erről, — mondotta Hai-Lao-ti, az udvaros cseléd és a nyakába akasztott hosszú kutyaláncot csörgette akár egy olvasót, — már nem is magamért fáj a szívem, de ezekért a szerencsétlen jószágokért, akik éheznek meg szomjaznak. Eltarthat ez így éppen addig, míg fel nem fordulnak víz meg eleség nélkül. Halljátok hogy üvölt fájdalmában a gazda? — kérdezte és mindnyájan lélekzet-visszafojtva füleltünk.

— Elpusztul, — mondotta valamelyikünk.

— A tehenek elapadnak, a lovak megvakulnak ebben a sötétségben. Berozdásodnak a esövek és megdohosodik a liszt, — mondogatták összevissza.

Csak a szikár Ha-Tang-lao hallgatott.

— Fel kell gyújtani a villanyt, — mondogatták kétségbeesve, — a lámpákat emberemlékezet óta a gazda gyújtogatta, kedves szokása volt ez neki. Mi csak élveztük az ő világosságát. Ha meggyógyul és kijön, agyonver mindnyájunkat vastag botjával.

— Fel kell gyújtani a lámpákat, meg kell indítani kulccsal a vízcsapot és enni kell adni a jószágoknak, — folytatta a szikár Ha-Tang-lao.

A cselédek kétségbeesetten tanácskoztak és nem mert egyikük sem felállani. Csendben tördelték kezeiket és a gazdától való félelmükben nyöszörögtek.

— Ide hallgassatok, — mondotta a szikár Ha-Tang-lao, meddig vártok még? Még most se látjátok, hogy így nem maradhat? — kérdezte, — ugorjatok és nyissátok meg a vízcsapot, hisz folyik a víz. Ugorjatok és nyissátok ki a kamra ajtaját és adjatok enni a jószágoknak. Én felgyújtom a lámpát a gazda nélkül is, akárki is gyújtja fel azt, az csak ég, világít és fénylik. A jószágok a mi kezünkben is megesszik az ennivalót és ha megindítjuk, a csapból akkor is vígan ömlik a víz.

A szikár Ha-Tang-lao tényleg, ezt saját szememmel láttam, — meggyújtotta a lámpást és szemünkbe vigyorgott. A lámpák végig az egész istállón ragyogóan égtek és bevilágították az udvart. Hatalmas kévét végigfektette az ucán is a fény.

— No látjátok, — mondotta vidáman és egyszerűen a szikár Ha-Tang-lao, nyissátok most meg a vízcsapot.

Ketten kirohantak az istálló elé, most már nem félt senki a világosságban és megindították a vízcsapot. A esövekből vastagon ömlött a víz, hamarosan megteltek a hordók, standerek és vályuk. Bőségesen folyt végig a kövezett padlón a víz és becsurgott a nyitott kanálisokba.

— Most meg ha le van lakatolva, fel kell törni a kamrákat, meg a ládákat és a jószágokat is meg kell etetni, — mondotta még a szikár cseléd és hátbavágott néhányunkat, akik nagyokat ugorva, akár a nyul, kirohantunk és feltörtük a kamrákat és a darás ládákat. Nagy puttonyokban hoztuk az állatok részére az ennivalót, mi magunk is ettünk, és a világosságban jól megnéztük egymást.

— Most már akármi jöhet, — tette még hozzá a szikár Ha-Tang-lao és fáradtan leült a dikóra. — világos is van, jól is látjuk egymást. A szél is majd eláll, nem kell ehhez olyan nagy művészet, se a lámpagyújtáshoz, se vízcsapmegengedéshez se az élelemadáshoz. Mi is értünk ehhez, talán még jobban mint akárki más.

Nagyot neveltünk a szikár Ha-Tang-lao szavain és most már nyugodtan néztük a még mindig kavargó szelet és érdektelenül hallgatuk a gazda isszonyatos üvöltését. De ettől az üvöltéstől már senki sem félt. Kissé nevétségesnek is tűnt előttünk, de becsuktuk az ajtót és nem sokat törődünk se vele, se ordításával, se kétségbeesett orvosaival.

A lámpás égett, a víz vidáman csurgott és az állatok jóízűen harrapták az eléjük tett abrakot. Adtunk eléjük darát és hordtuk ki alóluk a ganéjt. A gazdáért sem fájt már a fejünk. A termelés folyt megszokottan tovább.

(Vége)